

II

(Teatised)

EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE TEATISED

EUROOPA KOMISJON

KOMISJONI TEATIS

internetis müügiks pakutavate toodete turujärelevalve kohta**(EMPs kohaldatav tekst)**

(2017/C 250/01)

Sisukord

SISSEJUHATUS	2
A OSA. INTERNETIS MÜÜDAVATE TOODETE SUHTES KOHALDATAV ÕIGUSRAAMISTIK	3
1. MÕISTE „TURULE LASKMINE“ INTERNETIMÜÜGI KONTEKSTIS	4
1.1. Turule laskmise mõiste üldiselt	4
1.2. Turule laskmise mõiste e-kaubanduses	5
2. TURUJÄRELEVALVEASUTUSTE ROLL JA KOHUSTUSED	6
3. ETTEVÕTJATE ROLL JA KOHUSTUSED	6
3.1. Tootjad, volitatud esindajad, importijad ja levitajad	6
3.2. Tellimuste täitmise teenuse osutajad	6
3.2.1. Tellimuste täitmise teenuse osutajate roll internetipõhises tarneahelas	6
3.2.2. Tellimuste täitmise teenuse osutajate kohustused internetipõhises tarneahelas	7
3.3. Muud asjaomased osalejad	9
3.3.1. Deklarant liidu tolliseadustiku tähenduses	9
3.3.2. Internetipõhiste vahendusteenuste osutajad	9
3.3.3. Postiteenuste osutajad	11
B OSA. TURUJÄRELEVALVE PRAKTILISED ASPEKTID INTERNETIMÜÜGI KORRAL	11
1. TURUJÄRELEVALVE ÜLDPÕHIMÕTTED	11
2. INTERNETITURU JÄRELEVALVE STRATEEGIA JA KAVANDAMINE	12
3. INTERNETITURU JÄRELEVALVE KORRALDUS	12
4. INTERNETIUURIMISTE ERIJOOSED JA -VAJADUSED	13
5. INTERNETIS MÜÜDAVATE TOODETEGA SEOTUD PARANDUSMEETMED	14
5.1. Ettevõtja asukohast sõltuvad parandusmeetmed	14
5.1.1. Kui ettevõtja asub ametiasutuse jurisdiktsioonis	14
5.1.2. Kui ettevõtja asub ELis, kuid väljaspool ametiasutuse jurisdiktsiooni	14
5.1.3. Kui ettevõtja asub väljaspool ELi	15
5.2. Internetis müüdavate toodetega seotud parandusmeetmed	15

C OSA. TARBIJATE JA ETTEVÖTJATE TEADLIKKUSE SUURENDAMINE INTERNETIS MÜÜDAVATE TOODETE OHUTUSEST JA NÕUETELE VASTAVUSEST	16
1. TARBIJATE TEADLIKKUSE SUURENDAMINE	16
1.1. Mida on tarbijatel kasulik teada?	17
1.2. Kuidas peaksid liikmesriigid teavitama tarbijaid tooteohutuse aspektidest, millega tuleks internetis ostmisel arvestada?	17
1.2.1. Ametiasutuste veebisaidid	17
1.2.2. Meedia ja teadlikkuse suurendamise kampaaniate kasutamine	18
1.2.3. Tarbijakaebuste esitamise süsteemid	18
2. ETTEVÖTJATE TEADLIKKUSE SUURENDAMINE	18

SISSEJUHATUS

Internet on muutnud viisi, kuidas tarbijad ostavad ja ettevõtjad oma kaupu ja teenuseid reklaamivad. E-kaubandus võimaldab tarbijatel ja ettevõtjatel teistmoodi suhelda ning suurendab madalamate veebihindade ja suurema valikuga tarbijate heaolu⁽¹⁾. E-kaubandus kasvab kiiresti ja võib oluliselt toetada Euroopa Liidu (EL) majanduskasvu eesmärkide saavutamist⁽²⁾.

Ometi tekitab e-kaubanduse areng ka teatavaid probleeme seoses tarbijate ja teiste lõppkasutajate tervise ja ohutuse kaitsega toiduks mittekasutatavate ohtlike toodete eest ja/või selliste toodete eest, mis ei vasta tooteid käsitlevates liidu ühtlustamisõigusaktides sätestatud nõuetele („nõuetele mittevastavad tooted“)⁽³⁾. Liikmesriikide turujärelevalveasutustel on võrguvälise keskkonnaga võrreldes selles valdkonnas arvukaid raskusi, näiteks:

- i) raskused seoses internetis müügiks pakutavate toodete jälgimise ja vastutavate ettevõtjate kindlakstegemisega;
- ii) selliste internetimüügiks tooteid pakkuvate ettevõtjate arvu suurenemine, kes asuvad väljaspool ELi territooriumit; see hõlmab müüki otse ELi tarbijatele ja teistele lõpptarbijatele, mis muudab toote-eeskirjade täitmise keerukaks;
- iii) probleemid riskihindamiste ja ohutusuringute tegemisel toodetele füüsilise juurdepääsu puudumise tõttu;
- iv) uuringute jaoks tootenäidiste hankimine, sest asjakohased õigusaktid teatavates liikmesriikides ei luba ostude tegemist internetis või anonüümset ostmist (nt kontrollostud);
- v) raskused üldist tooteohutust käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/95/EÜ (edaspidi „üldise tooteohutuse direktiiv“),⁽⁴⁾ samuti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 765/2008 (millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega)⁽⁵⁾ kohaldamisel;
- vi) tarbijate ja ettevõtjate vähene teadlikkus ohutute ja nõuetele vastavate toodete müügi kohta internetis.

Käesoleva teatise eesmärk on abistada liikmesriikide ametiasutusi toiduks mittekasutatavate toodete ohutust ja nõuetele vastavust käsitlevate ELi õigusaktide täitmisel. Selles dokumendis käsitletakse materiaalseid kaupu, jättes välja sisseehitamata tarkvara ja rakendused. Teatis puudutab üldise tooteohutuse direktiivi ja määruse (EÜ) nr 765/2008 kohaldamist – need on kaks peamist õigusakti, millega reguleeritakse internetis müüdivate toodete turujärelevalvet, ohutust ja nõuetele vastavust. Samuti nähakse teatises ette internetis müüdivate toodete turujärelevalve ning ettevõtjate ja tarbijatega teabe vahetamise head tavad.

⁽¹⁾ Ettevõtte Civic Consulting 2011. aasta tarbijaturu uuringus e-kaubanduse ja internetituru toimimise ning jaemüügi meetodite kohta prognoositi, et ELi ühtne e-kaubanduse turg, mille e-kaubanduse osa on 15 %, suurendaks tarbijate heaolu (madalamate internetihindade ja tarbijate suurema valiku tulemusena) 204,5 miljardit eurot aastas.

⁽²⁾ Vastavalt 2015. aasta andmetele on 65 % internetti isiklikel eesmärkidel kasutatavatest isikutest ostnud aasta jooksul internetist ka kaupu või teenuseid. Allikas: Eurostat.

⁽³⁾ Vt komisjoni teatis „Sinine raamat ELi toote-eeskirjade rakendamise kohta 2016“ (ELT C 272, 26.7.2016).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. detsembri 2001. aasta direktiiv 2001/95/EÜ üldise tooteohutuse kohta (EÜT L 011, 15.1.2002, lk 4).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnustatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

Internetis müüdavaid tooteid käsitlevate ELi eeskirjade parem täitmine aitab tagada toiduks mittekasutatavate toodete ohutust ja nõuetele vastavust, aga ka kaitsta tarbijate ja teiste lõppkasutajate tervist ja ohutust Euroopa Liidus. Parema tooteohutuse ja nõuetele vastavuse e-kaubanduses suurendab usaldust internetiturgude vastu ja soodustab e-kaubanduse arengut. Parema täitmine aitab ka tagada võrdsed tingimused tavapäraste ja internetipõhiste tarneahelate ettevõtjatele ning liidus ja väljaspool asuvatele ettevõtjatele. Seetõttu toetab käesolev teatis üht komisjoni prioriteeti, s.o digitaalse ühtse turu edasiarendamist.

Käesolev teatis on adresseeritud liikmesriikidele ning Islandile, Liechtensteinile ja Norrale kui Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) ⁽⁶⁾ lepingu osalistele. Viited ELile, liidule või ühtsele turule hõlmavad seetõttu ka EMPd ja EMP turgu.

Käesoleva teatise eesmärk on aidata parandada tooteid käsitlevatest ELi õigusaktidest arusaamist ning muuta nende kohaldamine internetis müüdavate toodete suhtes ühtsemaks ja järjekindlamaks. Selles võetakse arvesse aastatel 2013–2016 toimunud koostööprotsessi raames liikmesriikide ametiasutuste ja sidusrühmadega peetud arutelusid.

See teatis on üksnes juhenddokument – õigusjõud on ainult liidu õigusaktide tekstil. Selle eesmärk on anda olemasolevate ühiste kogemuste ja parimate tavade alusel nõu. Teave on üldist laadi ning see ei ole suunatud ühelegi konkreetsele üksikisikule ega ettevõtjale.

ELi õiguse siduva tõlgendamise pädevus on ainult Euroopa Liidu Kohtul. Käesolevas dokumendis väljendatud vaated ei mõjuta seisukohti, mille Euroopa Komisjon võib võtta Euroopa Liidu Kohtus. Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta selles teatises sisalduva teabe kasutamise eest.

Kuna käesolev teatis kajastab selle koostamise aegset seisu, võidakse selles antud juhiseid hiljem muuta.

A OSA. INTERNETIS MÜÜDAVATE TOODETE SUHTES KOHALDATAV ÕIGUSRAAMISTIK

A osas esitatakse juhised üldise tooteohutuse direktiivi ja määruse (EÜ) nr 765/2008 kohaldamise kohta internetis müüdavate toodete ⁽⁷⁾ suhtes.

Üldise tooteohutuse direktiivi eesmärk on tagada, et liidu turule lastud tooted on ohutud. Selles on sätestatud tarbijatele mõeldud toiduks mittekasutatavate toodete tervise ja ohutuse aspektide üle turujärelevalve korraldamise ja läbiviimise nõuded. See hõlmab tooteid, mida tarnitakse või mis tehakse tarbijatele kasutamiseks kättesaadavaks seoses teenuse osutamisega. Direktiivi kohaldatakse kõigi tarbijatele mõeldud toiduks mittekasutatavate toodete suhtes, kui ELi õigusaktides ei ole asjaomaste toodete ohutust reguleerivaid sama eesmärgiga erieeskirju ⁽⁸⁾. Selle tulemusena toimib direktiiv turvaabinõuna, kuna hõlmab tarbekaupu, mida ei reguleerita tootealaste ELi õigusaktide täpsemate sätetega.

Määruses (EÜ) nr 765/2008, mille eesmärk on tagada inimeste tervise ja üldiselt ohutuse, töötervishoiu ja tööohutuse, tarbija- ning keskkonnakaitse jmt kõrge tase, on sätestatud kõigi tooteid käsitlevate liidu ühtlustamisõigusaktidega ⁽⁹⁾ hõlmatud tarbekaupade ja muude kui tarbijale mõeldud kaupade turujärelevalve korraldamise ja läbiviimise nõuded.

⁽⁶⁾ EÜT L 1, 3.1.1994, lk 3.

⁽⁷⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 2 punktis a on sätestatud, et „toode“ on iga toode, kaasa arvatud teenuse osutamise kontekstis –, mis on mõeldud tarbijatele või mida tarbijad põhjendatult eeldatavates tingimustes usutavasti võivad kasutada isegi juhul, kui see pole tarbijatele mõeldud, ja mida teenustasu eest või ilma pakutakse või mis tehakse kättesaadavaks tulundustegevuse käigus vaatamata sellele, kas see on uus, kasutatud või uuendatud. Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 15 lõike 4 kohaselt tähendab „toode“ valmistamisprotsessi teel saadud ainet, valmistist või kaupa, mis ei ole toiduaine, loomasööt, elusloom või -taim ega inimeselt, taimedelt või loomadelt pärit toode, mis on vahetult seotud nende tulevase paljunemisega.

⁽⁸⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 1 lõige 2.

⁽⁹⁾ Liidu ühtlustamisõigusaktide mitteammendav loetelu on esitatud komisjoni 5. aprilli 2016. aasta teatise „Sinine raamat ELi toote-eeskirjade rakendamise kohta 2016“ (C(2016) 1958 final) I lisas, mis on kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=7326&lang=en&title=%E2%80%98Blue-Guide%E2%80%99-on-the-implementation-of-EU-product-rules.

Määrust (EÜ) nr 765/2008 kohaldatakse kõikide toodete suhtes, kui muudes liidu ühtlustamisõigusaktides ei ole sama eesmärgi, iseloomu või mõjuga erisätteid⁽¹⁰⁾. Peale selle kohaldatakse energiatoodete internetimüügi suhtes valdkonnapõhiseid õigusakte,⁽¹¹⁾ et täendada ELi energiamärgistuse ja ökodisaini eeskirju,⁽¹²⁾ mille eesmärk on vähendada elektritarbimist ja tagada tarbijate teavitamine.

Selleks et üldine tooteohutuse direktiiv ja määrus (EÜ) nr 765/2008 oleksid kohaldatavad, tuleb kõigepealt hinnata, kas tooted tarnitakse kaubandustegevuse käigus. Tooteid tarnitakse kaubandustegevuse käigus internetimüügi teel siis, kui neid pakub ELis tarbijatele või teistele lõppkasutajatele müügiks internetiettevõtja⁽¹³⁾. Üldiselt pakutakse tooteid interneti teel müügiks tasuta eest. Ometi võib ka toodete tasuta tarnimine olla teataval tingimustel kaubandustegevus⁽¹⁴⁾. Tarbijatevahelist (C2C) müüki ei peeta üldiselt kaubandustegevuseks⁽¹⁵⁾ ja seetõttu ei ole see üldise tooteohutuse direktiivi ja määrusega (EÜ) nr 765/2008 hõlmatud.

Internetimüügi jaoks peetakse kõige olulisemaks liidu õigusraamistiku järgmist kolme aspekti:

- „turule laskmise“ mõiste;
- turujärelevalveasutuste kohustused ja
- asjaomaste ettevõtjate kohustused.

Järgmistes peatükkides esitatakse nende kolme küsimuse tõlgendus seoses internetimüügiga.

1. Mõiste „turule laskmine“ internetimüügi kontekstis

1.1. Turule laskmise mõiste üldiselt

Üldise tooteohutuse direktiivi, määrust (EÜ) nr 765/2008 ja liidu ühtlustamisõigusakte kohaldatakse nende vastava kohaldamisala piires liidu turule lastavate toodete suhtes sõltumata müügitehnikest, kaasa arvatud kaugmüük ja internetimüük⁽¹⁶⁾. Seepärast peavad tooted olema ELi turule laskmisel sõltumata müügitehnikast ohutud ja vastama kohaldatavatele õigusaktidele.

Määruses (EÜ) nr 765/2008 on määratletud mõiste „turule laskmine“ kui „toote esmakordselt [liidu] turul kättesaadavaks tegemine“ ja mõiste „turul kättesaadavaks tegemine“ kui „toote tasuta eest või tasuta tarnimine [liidu] turule kaubandustegevuse käigus kas turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks“⁽¹⁷⁾. Nendel mõistetel on õiguslik mõju seoses vastutavate ettevõtjate⁽¹⁸⁾ ja nende asjaomaste kohustuste – mis on sätestatud tooteid käsitlevates liidu ühtlustamisõigusaktides – kindlakstelemise, nagu selgitatakse üksikasjalikult sinises raamatus⁽¹⁹⁾.

Üldise tooteohutuse direktiivis ei kasutata mõistet „toote esmakordselt turul kättesaadavaks tegemine“, vaid kasutatakse samatähenduslikult mõisteid „turule laskmine“, „tarnimine“ ja „kättesaadavaks tegemine“, ühtki neist mõistetest määratlemata⁽²⁰⁾⁽²¹⁾. Üldise tooteohutuse direktiivi kohaselt tehakse ettevõtjad kindlaks selle alusel, kas nende tegevus mõjutaks toodete ohutusomadusi⁽²²⁾. Samal ajal võib üldise tooteohutuse direktiivi kontekstis leida, et „turule viimine“ hõlmab

⁽¹⁰⁾ Määruse (EÜ) nr 765/2008 põhjendus 5.

⁽¹¹⁾ Vt nt komisjoni 5. märtsi 2014. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 518/2014 energiatoodete märgistamise kohta internetis.

⁽¹²⁾ Ülevaade ühtlustatud õigusaktidest, milles sätestatakse energiatõhusatele toodetele esitatavad nõuded, on kättesaadav aadressil <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/energy-efficient-products>.

⁽¹³⁾ Internetiettevõtjad on üldise tooteohutuse direktiivis ja määruses (EÜ) nr 765/2008 määratletud valmistajad, tootjad, importijad või levitajad, kes tegutsevad internetis.

⁽¹⁴⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 2 punkt a ja määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 2 punkt 1.

⁽¹⁵⁾ Siiski tuleb seda, kas tarbijalt tarbijale pakutavat toodet tarnitakse kaubandustegevuse osana või mitte, hinnata igal üksikjuhul eraldi, võttes arvesse kõiki asjaomaseid kriteeriume, nagu tarne korrapärasus, tarnija eesmärk jmt.

⁽¹⁶⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi põhjendus 7.

⁽¹⁷⁾ Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikkel 2.

⁽¹⁸⁾ Näiteks on importija ettevõtja, kes laseb tooted turule, samas kui levitaja on ettevõtja, kes teeb need turul kättesaadavaks; vt määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 2 lõiked 5 ja 6.

⁽¹⁹⁾ Komisjoni teatis C(2016) 1958 final.

⁽²⁰⁾ Vt näiteks artikli 1 lõige 1, artikli 2 punkt a, artikli 3 lõige 1, artikli 5 lõiked 2 ja 3. Lisaks viidatakse üldise tooteohutuse direktiivis selles kontekstis „tarnimisele“ (nt artikli 2 punkt a, artikli 5 lõike 1 kolmas lõik, artikli 5 lõige 2 ja põhjendus 6).

⁽²¹⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi kohaldamisel ei saa määruses (EÜ) nr 765/2008 sätestatud mõisteid *mutatis mutandis* üle võtta.

⁽²²⁾ Näiteks hõlmab mõiste „tootja“ „teisi toote pakkujaid turustusahelas niivõrd, kui võrd nende tegevus võib mõjutada toote ohutusomadusi“, samas kui „levitaja“ on „iga pakkuja turustusahelas, kelle tegevus ei mõjuta toote ohutusomadusi“.

tarneahela eri etappe, sealhulgas toote „esmakordselt“ turul kättesaadavaks tegemist ja ka järgnevat kättesaadavaks tegemist (nt levitaja poolt) või tarnimist (nt seoses teenuse osutamise) (23).

Selle tulemusena peavad liidu ühtlustamisõigusaktidega hõlmatud tooted ja üldise tooteohutuse direktiiviga hõlmatud tooted olema ohutud hetkest, mil need tehakse liidu turul esmakordselt kättesaadavaks (24).

1.2. Turule laskmise mõiste e-kaubanduses

E-kaubanduse ärimudelid jõuavad tooted tarbijate või teiste lõppkasutajateni eri kanaleid pidi.

a) Tootja (*manufacturer*), (25) importija, (26) levitaja (27) või tootja (*producer*) (28) on asutatud ELis

Kui tootja, importija või levitaja on asutatud ELis, erineb tavapärasest füüsilistes poodides pakutavate kaupadega võrreldes üksnes müügitehnika (29). Tooteid, mida ELis asutatud tootja, importija või levitaja pakub internetis müügiks tarbijatele ja teistele lõppkasutajatele liidu turul, peetakse liidu turule lastud toodeteks. Seepärast peavad need vastama tooteid käsitlevatele kohaldatavatele ELi õigusaktidele.

b) Tootja (*manufacturer*), (30) importija, (31) levitaja (32) või tootja (*producer*) (33) on asutatud väljaspool ELi

Tooteid käsitlevaid ELi õigusakte kohaldatakse ka juhul, kui väljaspool ELi asuvad internetimüügiga tegelejad suunavad oma tegevuse tarbijatele või teistele lõppkasutajatele Euroopa Liidus. Selle tulemusena tuleb juhul, kui tootja, importija või levitaja on asutatud väljaspool ELi, kõigepealt kindlaks teha, kas väljaspool ELi asuva internetimüügiga tegeleja pakumine on suunatud tarbijatele või teistele lõppkasutajatele Euroopa Liidus, et hinnata, kas toode on lastud liidu turule.

Hinnata tuleb igat üksikjuhtumit eraldi, kontrollides, kas internetimüügiga tegeleja veebisaidilt ja tema üldisest tegevusest ilmneb, et ta kavatab müüa tooteid tarbijatele või teistele lõppkasutajatele liikmesriikides. Kaaluda võiks järgmisi aspekte: tegevuse rahvusvaheline iseloom, liikmesriikide keelte ja valuuta (nt euro) kasutamine, liikmesriigis registreeritud domeeninimi, geograafilised piirkonnad, kuhu on võimalik kaupa saata (34).

Kui kaupa Euroopa Liidus asuvatele aadressidele tarniv internetiettevõtja aktsepteerib ELi tarbijatelt või teistelt lõppkasutajalt maksena toote eest ELis kasutatavaid valuutasid ja kasutab mõnd ELi keelt, on see ettevõtja suunanud oma tegevuse ELi tarbijatele või teistele lõppkasutajatele ELis.

ELi tarbijate või teiste lõppkasutajate tootetellimuse füüsiline täitmine teatava väljaspool ELi asuva internetimüügiga tegeleja poolt, sealhulgas tellimise täitmise teenuse osutaja poolt sõltumata sellest, kas ta asub ELis või väljaspool seda, (35) annab ümberlükkamatu kinnituse, et toode on lastud liidu turule. Liikmesriikide ametiasutustel on õigus võtta vajalikke meetmeid tellimise füüsilise täitmise suhtes, nagu nähakse ette nii üldise tooteohutuse direktiivi kui ka määruse (EÜ) nr 765/2008 sõnastuses (36).

(23) Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 2 punkt a.

(24) Vt eelkõige üldise tooteohutuse direktiivi artikli 3 lõige 1.

(25) Määruse (EÜ) nr 765/2008 tähenduses.

(26) Määruse (EÜ) nr 765/2008 tähenduses.

(27) Määruse (EÜ) nr 765/2008 või üldise tooteohutuse direktiivi tähenduses.

(28) Üldise tooteohutuse direktiivi tähenduses.

(29) Üldise tooteohutuse direktiivi põhjenduses 7 selgitatakse, et kõnealust direktiivi tuleks kohaldada toodete suhtes sõltumata müügitehnikatest, kaasa arvatud kaug- ja elektrooniline müük.

(30) Määruse (EÜ) nr 765/2008 tähenduses.

(31) Määruse (EÜ) nr 765/2008 tähenduses.

(32) Määruse (EÜ) nr 765/2008 või üldise tooteohutuse direktiivi tähenduses.

(33) Üldise tooteohutuse direktiivi tähenduses.

(34) Vt ka Euroopa Liidu Kohtu 12. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas C-324/09, L'Oréal/eBay, punkt 65 ja Euroopa Liidu Kohtu 7. detsembri 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-585/08 ja C-144/09, Peter Pammer vs. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG (C-585/08) ja Hotel Alpenhof GesmbH vs. Oliver Heller (C-144/09).

(35) Tellimuste täitmise teenuse osutajate kohta vt käesoleva teatise punkt 3.2.

(36) Näiteks üldise tooteohutuse direktiivi artikli 8 lõike 1 punktis d on sätestatud, et kõigi toodete puhul, mis võivad osutada ohtlikuks, võib võtta järgmisi meetmeid: keelata ajutiselt nende tarnimine, tarnete pakkumine või esitlemine mitmesuguste ohutushinnangute, kontrollimiste ja ülevaatuste jaoks vajalikul ajavahemikul; vt ka artikli 16 lõige 2 ja artikli 15 lõige 4 koostoimes määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 2 punktiga 17.

Kui tootjad või levitajad asuvad väljaspool Euroopa Liitu ja nad suunavad oma tootepakkumised internetimüügiks liidu turule, peavad nad seega täitma tooteid käsitlevate kohaldatavate ELi õigusaktide nõudeid.

2. Turujärelevalveasutuste roll ja kohustused

Liikmesriikide asjaomased ametiasutused vastutavad turujärelevalve tegemise eest ja on pädevad kontrollima, kas internetis müüdadavad tooted on ohutud ja vastavad tooteid käsitlevatele ELi õigusaktidele. Peale selle vastutavad ametiasutused kolmandatest riikidest hallatavatest veebipoodidest ostetud ja seejärel liitu imporditud toodete puhul välispiiril tehtava kontrolli eest ning on pädevad⁽³⁷⁾ sekkuma, kui küsimus on toodete ohutuses ja nõuetele vastavuses⁽³⁸⁾.

3. Ettevõtjate roll ja kohustused

Toodete müümisel internetis esineb füüsiliste kauplustega võrreldes märkimisväärsed erinevusi nii kasutatavate müügi- tehnikate kui ka tarneahelate poolest. Selles peatükis tuleb internetis müüdadavate toodete tarneahelates osalevate ettevõtjate eri liike analüüsida kohaldatavate ELi õigusaktide ja pädevate turujärelevalveasutuste võimalike täitmismeetme alusel.

3.1. Tootjad, volitatud esindajad, importijad ja levitajad

Tootjate ja levitajate üldise tooteohutuse direktiivi kohaseid kohustusi kohaldatakse ka internetis müüdadavate toodete suhtes⁽³⁹⁾. Tootjad peavad tagama, et nende liidu turule lastavad tooted on ohutud, ning levitajad peavad tegutsema nõutava hoolsusega, et aidata tagada kooskõla kohaldatavate ohutusnõuetega⁽⁴⁰⁾. Direktiivis sätestatakse ka eri meetmed, mida liikmesriikide ametiasutused saavad direktiiviga hõlmatud toodete suhtes võtta proportsionaalselt riski tõsidusega ja võttes arvesse ettevaatuspõhimõtet⁽⁴¹⁾.

Liidu ühtlustamisõigusaktides ja määruses (EÜ) nr 765/2008 on määratletud⁽⁴²⁾ toote tarneahelas osalejate kõik kategooriad: tootja, volitatud esindaja, importija ja levitaja. Nende konkreetsed kohustused on sätestatud liidu ühtlustamisõigusaktides proportsionaalselt nende rollile ja osalemisele tarneahelas. Tootja vastutus on kõige suurem, sest tema valmistab toote ja tunneb seetõttu toodet ning oskab väljatootamise ja tootmise etappides hinnata ja ohjata kõiki võimalikke riske. Importija⁽⁴³⁾ ja levitaja vastutus on väiksem, sest nemad ei osale tootmis- ja vastavushindamise etapis. Sinises raamatus kirjeldatakse üksikasjalikult kõiki ettevõtjate kategooriaid ning antakse teavet nende rolli ja kohustuste kohta. See kehtib ka internetipõhise tarneahela kohta.

3.2. Tellimuste täitmise teenuse osutajad

3.2.1. Tellimuste täitmise teenuse osutajate roll internetipõhises tarneahelas

Tellimuste täitmise teenuse osutajad esindavad e-kaubanduse loodud uut ärimudelit. Need ettevõtjad osutavad teenuseid teistele ettevõtjatele. Üldiselt ladustavad nad tooteid ning pärast tellimuste saamist pakivad tooted ja tarnivad need klientidele. Nad võivad tegeleda ka tagastatud toodetega. Tellimuste täitmise teenuse osutamiseks on mitmesugused ärimudelid. Mõned tellimuste täitmise teenuse osutajad pakuvad ulatuslikke teenuseid, teised aga ainult põhitasandi teenuseid. Samuti erinevad suurus ja ulatus, küündides üleilmsetest ettevõtjatest kuni mikroettevõtjateni.

⁽³⁷⁾ Mõnel juhul peavad otsuse nõuetele vastavuse ja ohutuse kohta tegema turujärelevalveasutused, kuid teistel juhtudel on toll ja turujärelevalveasutus üks ja sama organisatsioon. See sõltub riikliku turujärelevalveasutuse korraldusest riigi tasandil.

⁽³⁸⁾ Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 27 lõiked 1 ja 3.

⁽³⁹⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi põhjenduses 7 selgitatakse, et kõnealust direktiivi tuleks kohaldada toodete suhtes sõltumata müügitehnikest, kaasa arvatud kaug- ja elektrooniline müük.

⁽⁴⁰⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artiklid 3 ja 5.

⁽⁴¹⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikkel 8.

⁽⁴²⁾ Ettevõtjate (tootja, volitatud esindaja, importija ja levitaja) määratlused ja nende kohustused on sätestatud määruses (EÜ) nr 765/2008. Lisaks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta otsuses nr 768/2008/EÜ toodete turustamise ühise raamistiku kohta (ELT L 218, 13.8.2008, lk 82) esitatud näidissätteid, mis tuleks lisada tooteid käsitlevatesse õigusaktidesse, ja üle kümne nn uue lähene misviisi direktiivi sisaldavad juba neid standardsätteid: nt mängusjade ohutuse, madalpinge-, tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjalide direktiiv jne <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0082:0128:et:PDF>. Juhiseid kohaldatakse, ilma et see mõjutaks ettevõtjate täpsemaid määratlusi ja valdkondlikes õigusaktides sätestatud asjaomaste nõuete kohaldamist.

⁽⁴³⁾ Importijal on siiski suurem vastutus kui levitajal.

Tellimuste täitmise teenuse osutajate uus ärimudel tõstatab küsimusi seoses nende tooteid käsitlevatest ELi õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmisega. Eelkõige kehtib see juhul, kui kaupu pakkuv ettevõtja asub väljaspool Euroopa Liitu ja toote tarnimise leping on sõlmitud otse selle ettevõtja ja ELi tarbija või teiste lõppkasutajate vahel, ilma et ELis oleks vastutajana tuvastatavat ettevõtjat (nt importija või volitatud esindaja). Sellisel juhul on tellimuste täitmise teenuse osutaja sageli ainus kindlakstehtav tarneahela osaline ELis. Kogemus on näidanud, et nende valmidus ametiasutustega koostööd teha erineb märkimisväärselt.

Internetiettevõtjate pakutavaid tooteid võivad ladustada Euroopa Liidus asuvad tellimuste täitmise teenuse osutajad, et kindlustada kiire kohaletoometamine ELi tarbijatele ja teistele lõppkasutajatele. Seega võib öelda, et selliste tellimuste täitmise teenuse osutajate ladustatavaid tooteid tarnitakse levitamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks liidu turul ja seega lastakse need liidu turule, eriti juhul, kui need on lastud vabasse ringlusse enne ladustamist tellimuste täitmise keskuses⁽⁴⁴⁾.

3.2.2. Tellimuste täitmise teenuse osutajate kohustused internetipõhises tarneahelas

Selleks et hinnata tooteid käsitlevatest ELi õigusaktidest tulenevaid tellimuste täitmise teenuse osutajate kohustusi, on riiklikel turujärelevalveasutustel vaja teada, kas tellimuste täitmise teenuse osutaja on tooteid käsitlevates ELi õigusaktides määratletud vastutav ettevõtja.

3.2.2.1. Tootjad määruse (EÜ) nr 765/2008 või üldise tooteohutuse direktiivi tähenduses

Tootja on määratletud kui iga füüsiline või juriidiline isik, kes valmistab toote või kes laseb toote projekteerida või valmistada ja kes laseb selle turule oma nime või kaubamärgi all⁽⁴⁵⁾. Tellimuste täitmise teenuse osutajad osutavad tavaliselt ettevõtja poolt juba toodetud toodete ladustamise, pakkimise ja kohaletoometamise teenuseid. Kui aga tellimuste täitmise teenuse osutajad esitlevad end tootjana, lisades toodetele oma nime või kaubamärgi, tuleks neid pidada tootjateks määruse (EÜ) nr 765/2008 tähenduses.

Kui tellimuste täitmise teenuse osutajad esitlevad end tootjana, lisades tootele oma nime, kaubamärgi või muu eraldusmärgi, või kui nad uuendavad toodet, tuleks neid pidada tootjateks üldise tooteohutuse direktiivi tähenduses⁽⁴⁶⁾. Pealegi peetakse üldise tooteohutuse direktiivi artikli 2 punkti e alapunkti iii kohaselt tootjaks teisi toote pakkujaid turustusahe- las niivõrd, kui võrd nende tegevus võib mõjutada toote ohutusomadusi⁽⁴⁷⁾. Toote ohutusomaduste mõjutamine tähendab eelkõige selle ehituse, koostise või esitluse muutmist viisil, mis põhjustab ohtu inimeste tervisele ja ohu- tusele⁽⁴⁸⁾. Kui tarneahelas on tellimuste täitmise teenuse osutajad ja nende tegevus mõjutab toote ohutusomadusi, tuleks neid seega pidada tootjateks üldise tooteohutuse direktiivi tähenduses.

3.2.2.2. Volitatud esindajad määruse (EÜ) nr 765/2008 tähenduses või tootjate esindajad üldise tooteohutuse direktiivi tähenduses

Määruse (EÜ) nr 765/2008 kohaselt on volitatud esindaja ELis asuv füüsiline või juriidiline isik, kes on saanud tootjalt kirjaliku volituse tegutseda tema nimel seoses kindlaksmääratud ülesannetega⁽⁴⁹⁾. Tellimuste täitmise teenuse osutajaid võib pidada volitatud esindajateks, kui nad asuvad ELis ja neil on ametlik kirjalik volitus ettevõtjalt, kes toodab ja turustab kaupu, volitades neid tegutsema tema nimel seoses kindlaksmääratud ülesannetega.

Selleks et ELis asuvaid tellimuste täitmise teenuse osutajaid saaks pidada üldise tooteohutuse direktiivi kohaselt tootjate esindajateks, peavad neil olema kolmanda riigi tootja konkreetsed volitused⁽⁵⁰⁾.

⁽⁴⁴⁾ Selle selgitusega ei üritata lahendada vahendaja vastutuse küsimust ja selles kontekstis kasutatav termin „internetiettevõtja“ ei pruugi hõlmata selliseid vahendajaid.

⁽⁴⁵⁾ Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 2 punkt 3.

⁽⁴⁶⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 2 punkti e alapunkt i.

⁽⁴⁷⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 2 punkti e alapunkt iii.

⁽⁴⁸⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 2 punkt b.

⁽⁴⁹⁾ Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 2 punkt 4.

⁽⁵⁰⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 2 punkt e.

3.2.2.3. Importijad määruse (EÜ) nr 765/2008 ja/või üldise tooteohutuse direktiivi tähenduses

Määruse (EÜ) nr 765/2008 kohaselt on importija määratletud kui mis tahes ELis asuv füüsiline või juriidiline isik, kes laseb toote kolmandast riigist liidu turule⁽⁵¹⁾. Tellimuste täitmise teenuse osutajad ei lase turule tooteid, mida nad ladustavad, kui nad ei paku tooteid esimesena levitamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks liidu turul. Sellisel juhul saavad tellimuste täitmise teenuse osutajad kaupu internetimüügiga tegelejatel ainult hilisemate teenuste osutamiseks ja seetõttu ei peeta neid tõenäoliselt importijateks tooteid käsitlevate liidu ühtlustamisõigusaktide tähenduses. Ometi võib üksikjuhtumite analüüs näidata, et tellimuste täitmise teenuse osutajad on importijad liidu ühtlustamisõigusaktide tähenduses⁽⁵²⁾.

Erinevalt määrusest (EÜ) nr 765/2008 ei ole üldise tooteohutuse direktiivis importijat määratletud; direktiivis käsitatakse importijaid teatud tingimustel tootjatena (eeldades, kui tootjal puudub ELis esindaja)⁽⁵³⁾. Selle mõiste tulemusliku kohaldamise võimaldamiseks võib tellimuste täitmise teenuse osutajaid pidada importijateks üldise tooteohutuse direktiivi tähenduses, kui tooted, mida nad ladustavad, märgistavad, pakivad jne, tulevad väljastpoolt ELi ja nad lasevad need liidu turule.

3.2.2.4. Levitajad määruse (EÜ) nr 765/2008 ja üldise tooteohutuse direktiivi tähenduses

Kui tellimuste täitmise teenuse osutajaid ei peeta tootjateks, volitatud esindajateks või importijateks ja nende tegevus läheb kaugemale nende pakiteenuse osutajate tegevusest, kes osutavad pakkide tollis vormistamise, sortimise, transpordi ja kättetoimetamise teenuseid,⁽⁵⁴⁾ peetakse tellimuste täitmise teenuse osutajaid levitajateks määruse (EÜ) nr 765/2008 tähenduses.

Üldise tooteohutuse direktiivi kohaselt on levitaja iga pakkuja turustusahelas, kelle tegevus ei mõjuta toote ohutusomadusi⁽⁵⁵⁾. Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 2 punkti f kohaselt on väljendil „mõjutama toote ohutusomadusi“ sama tähendus nagu kõnealuse direktiivi artikli 2 punkti e alapunktis iii. Kui konkreetse tegevuse üksikjuhtumite kaupa hindamisel leitakse, et tellimuste täitmise teenuse osutajad ei mõjuta toote ohutusomadusi, võib neid vastavalt üldise tooteohutuse direktiivile pidada tarneahelas levitajateks, kui nende tegevus ei lähe kaugemale pakiteenuse osutajate tegevusest⁽⁵⁶⁾.

Praktikas tähendab see, et tellimuste täitmise teenuse osutajatel, kes kvalifitseeruvad levitajateks, on liidu ühtlustamisõigusaktide ja üldise tooteohutuse direktiivi kohaselt järgmised kohustused:

- 1) levitajad⁽⁵⁷⁾ peavad toodete turul kättesaadavaks tegemisel tegutsema hoolsalt⁽⁵⁸⁾. See kohustus viitab sellise mõistliku ja tavapärasel määral ettevaatliku ettevõtja käitumisele, kes püüab kahju ära hoida. Levitajad peavad suutma turujärelevalveasutustele tõendada, et nad on tegutsenud nõutava hoolsusega⁽⁵⁹⁾;
- 2) levitajad⁽⁶⁰⁾ peavad enne toodete turul kättesaadavaks tegemist kontrollima, kas
 - a) tooted kannavad vajaduse korral CE-märgist (kui toode on kõlblik) või muud õiguslikult nõutavat märgist;
 - b) tootega on kaasas vajalik teave (nt kasutaja ohutusjuhised, ELi vastavusdeklaratsioon);

⁽⁵¹⁾ Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 2 punkt 5.

⁽⁵²⁾ Selle tunnuseks võivad olla nimi, registreeritud kaubamärk ja kontaktaadress tootel ja/või kaasnevad dokumendid.

⁽⁵³⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 2 punkt e.

⁽⁵⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiiv 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (postiteenuste direktiiv) (EÜT L 15, 21.1.1998, lk 14). Vt ka käesoleva teatise punkt 3.3.3 postiteenuste osutajate kohta.

⁽⁵⁵⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 2 punkt f.

⁽⁵⁶⁾ Postiteenuste direktiiv; vt ka käesoleva teatise punkt 3.3.3 postiteenuste osutajate kohta.

⁽⁵⁷⁾ Vt komisjoni teatis C(2016) 1958 „Sinine raamat ELi toote-eeskirjade rakendamise kohta 2016“, punkt 3.4 „Levitaja“ ning valdkondlikud õigusaktid, mis on viidud vastavusse otsuse nr 768/2008/EÜ näidisartikliga R5 „Levitajate kohustused“ ja artikliga R7 „Ettevõtjate tuvastamine“; <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0082:0128:et:PDF>.

⁽⁵⁸⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 5 lõige 2.

⁽⁵⁹⁾ Vt ka komisjoni teatis C(2016) 1958 „Sinine raamat“, punkt 3.4. Mõiste „nõutav hoolsus“ viitab otsustamise, hoolikuse, ettevaatuse, sihikindluse ja aktiivsuse tasemele teatavates tingimustes. Seetõttu võib levitaja hoolsuskohustuse täitmine toimuda asjaoludest sõltuvalt eri vormides ja hõlmata näiteks riskipõhist kontrollisüsteemi.

⁽⁶⁰⁾ Vt joonealune märkus 57.

- c) märgistuse, kasutusjuhendite ja muude kaasnevate dokumentide keelenõuded on täidetud;
 - d) tootjat ja importijat käsitlevad jälgitavuse nõuded on täidetud;
- 3) levitajatel ⁽⁶¹⁾ on kohustus teha turujärelevalveasutustega koostööd. Vajaduse korral peavad nad
- a) alustama parandusmeetmete võtmist, kui nad leiavad või neil on põhjust arvata, et tooted ei vasta nõuetele või on ohtlikud ⁽⁶²⁾;
 - b) aitama turujärelevalveasutusi toote eest vastutava tootja või importija kindlakstegemisel ⁽⁶³⁾;
 - c) tegema ametiasutustega koostööd ning esitama põhjendatud taotlusel kogu teabe ja kõik dokumendid, mis on vajalikud nõuetele vastavuse tõendamiseks, ning
 - d) tuvastama ettevõtja, kes on kümne aasta jooksul tooteid tarninud ja kellele nemad on tooteid tarninud (ühtlustatud toodete puhul) pärast seda, kui neile tarniti tooteid või nemad tarnisid neid.

Praktikas tähendab see, et tellimuste täitmise teenuse osutajad, kes kvalifitseeruvad levitajateks – nagu eespool on selgitatud –, peaksid suutma tuvastada tootja ja mis tahes muu internetiettevõtja ⁽⁶⁴⁾ ja temaga ühendust võtta, tegema parandusmeetmete võtmisel koostööd ametiasutustega ja algatama võimalikus ulatuses parandusmeetmeid (nt peatama tarnimise tootja või muu internetiettevõtjaga ühenduse võtmise ajaks).

Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 8 lõike 4 punkt c lubab liikmesriikide ametiasutustel võtta vajaduse korral meetmeid mis tahes isiku suhtes (muu isik kui tootja või levitaja üldise tooteohutuse direktiivi tähenduses) eesmärgiga teha võetud meetmetes koostööd, et vältida tootest tulenevaid ohte, kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ⁽⁶⁵⁾.

3.3. Muud asjaomased osalejad

3.3.1. Deklarant liidu tolliseadustiku tähenduses

Deklarant on isik, kes esitab tollideklaratsiooni ⁽⁶⁶⁾. Pädevad asutused võivad turujärelevalvet läbi viies nõuda deklarantidelt koostöö tegemist.

Liidu tolliseadustiku artiklitega 188 ja 189 antakse tollile õigus kontrollida tollideklaratsioone ja selle lisadokumente, kontrollida esitatud andmete õigsust, nõuda deklarandilt mis tahes muude dokumentide esitamist, vaadata läbi kaupa ja võtta näidised. Need toimingud tehakse deklarandi vastutusel, kes kannab kulud.

3.3.2. Internetipõhiste vahendusteenuste osutajad

Ettevõtjad võivad müüa tooteid otse tarbijatele või teistele lõppkasutajatele veebipoodide kaudu ja nad võivad kasutada ka veebiplatvormide pakutavaid turustamiskohti ⁽⁶⁷⁾.

E-kaubanduse direktiiviga ⁽⁶⁸⁾ kehtestatakse e-kaubanduse üldine õigusraamistik ELis. Kehtestatud kohustused kehtivad muu hulgas toodete ja teenuste internetimüügiga tegelejate või internetis reklaamijate suhtes, kui nad pakuvad

⁽⁶¹⁾ Vt joonealune märkus 57. Peale selle on otsuse nr 768/2008/EÜ näidisartiklis R31 sätestatud, et ettevõtja tagab, et kõigi asjaomaste tema poolt ELi turul kättesaadavaks tehtud toodete suhtes võetakse kõik vajalikud parandusmeetmed. Vajaduse korral teeb ettevõtja turujärelevalveasutustega koostööd.

⁽⁶²⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 5 lõiked 2 ja 3.

⁽⁶³⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 5 lõige 2.

⁽⁶⁴⁾ Vt joonealune märkus 13.

⁽⁶⁵⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 8 lõige 2.

⁽⁶⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1). Liidu tolliseadustiku artikli 5 punktis 15 on deklarant määratletud kui isik, kes esitab tollideklaratsiooni enda nimel, või isik, kelle nimel tollideklaratsioon esitatakse.

⁽⁶⁷⁾ Osa ettevõtjaid osutavad nii internetipõhiseid vahendusteenuseid kui ka tellimuste täitmise teenuseid. Nende asjaomaseid kohustusi tuleb arvestada sõltuvalt konkreetse tegevuse mahust.

⁽⁶⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (e-kaubanduse direktiiv) (EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1).

infoühiskonna teenust, ⁽⁶⁹⁾ mis kuulub kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse. E-kaubanduse direktiivi täiendavad muud ELi õigusaktid, eelkõige ELi tarbija- ja turundusõigus ⁽⁷⁰⁾.

E-kaubanduse direktiiviga standarditakse ka erandid seoses vastutusega kolmandate isikute lisatava sisu eest, mida kohaldatakse nende infoühiskonna teenuse osutajate suhtes, kes tegutsevad vahendajatena. Selleks kirjeldatakse direktiivis teenuste kolme eri kategooriat, millest teabe talletamine on tooteohutuse ja nõuetele vastavuse seisukohast kõige olulisem ⁽⁷¹⁾. Teabe talletamine on teenus, mille puhul vahendusteenuse osutaja, näiteks veebipõhine kauplemiskoht või veebiplatvorm, ⁽⁷²⁾ talletab teenuse saaja, näiteks toodete internetimüügi tegeleja antud teavet oma serveris pelgalt passiivselt ja teeb selle üldsusele kättesaadavaks.

Teabe talletamisega tegelevad vahendusteenuse osutajad võivad teatavatel tingimustel vabaneda vastutusest ⁽⁷³⁾ kolmandate isikute poolt nende võrke kasutades antud ebaseadusliku teabe eest või kolmandate isikute algatatud ebaseadusliku tegevuse eest, näiteks kui teave kujutab endast autoriõiguse või kaubamärgi rikkumist või ebaausaid kaubandustavasid. Kuigi e-kaubanduse direktiivis ei ole ebaseaduslikku teavet või tegevust määratletud, võib see mõiste hõlmata liidu ühtlustamisõigusaktide ja üldise tooteohutuse direktiivi kohaselt ka ohtliku ja/või nõuetele mittevastava toote pakkumist ⁽⁷⁴⁾.

Vastutusest vabastamist kohaldatakse siiski vaid eritingimustel. Seda kohaldatakse üksnes juhul, kui vahendusteenuse osutaja ei ole tegelikult teadlik ebaseaduslikust tegevusest või teabest või kõrvaldab talletatud teabe või tõkestab sellele juurdepääsu kohe, kui ta saab teada asjaomasest ebaseaduslikust tegevusest või teabest (nt piisavalt täpsete andmetega ja asjakohaselt põhjendatud teate saamisel) ⁽⁷⁵⁾. Kui teabe talletamise teenuse osutajad ei täida neid tingimusi, ei kohaldata nende suhtes vastutusest vabastamist ja neid saab seega pidada vastutavaks sisu eest, mida nad talletavad.

E-kaubanduse direktiivis sätestatud vastutusest vabastamine ei takista liikmesriikidel kehtestada menetlusi, millega reguleeritakse teabele juurdepääsu kõrvaldamist või tõkestamist ⁽⁷⁶⁾.

Samuti võib kohus või haldusasutus liikmesriigi õigussüsteemi raames nõuda, et infoteenuse osutaja lõpetaks rikkumise või tõkestaks seda, eemaldades kolmandate isikute lisatud sisu, ja/või ennetaks väidetavate rikkumiste kordumist tulevikus ⁽⁷⁷⁾. Selles mõttes võivad ametiasutused kehtestada konkreetseid järelevalvenõudeid, tingimusel et nende kohaldamisala on selgelt suunatud, nagu on kirjeldatud käesoleva teatise B osa punktis 5.2.

⁽⁶⁹⁾ Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535 (millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord) (ELT L 241, 17.9.2015, lk 1) artikkel 1; see määratlus hõlmab kõiki teenuseid, mida tavaliselt osutatakse tasu eest vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel.

⁽⁷⁰⁾ Vt e-kaubanduse direktiivi artikli 1 lõige 3. Selliseid direktiive nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EÜ tarbija õiguste kohta (ELT L 304, 22.11.2011, lk 4) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul (ebaausate kaubandustavade direktiiv) (ELT L 149, 11.6.2005, lk 22), kohaldatakse kõikide ettevõtjate suhtes, kes kvalifitseeruvad kauplejateks ja tegelevad kaubandustegevusega tarbijate suhtes, sealhulgas e-kaubanduse kontekstis. Platvormil tegutsevate ettevõtjate puhul peaks platvorm vastavalt komisjoni suunistele direktiivi 2005/29/EÜ kohaldamise kohta ise võtma asjakohaseid meetmeid, et võimaldada kolmandast isikust kauplajatel täita ELi tarbija- ja turundusõigust koostoimes tooteid käsitlevate ELi õigusaktidega ja/või muude tooteohutuse nõuetega (sh tema veebisaidil CE-märgisele viitamine, kõik nõutavad hoiatused, teave ja märgised kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega). Valdkondlikud erioigusaktid võivad hõlmata ka internetimüügi suhtes kohaldatavaid märgistamisnõudeid, näiteks internetis müüdavate energiatoodete puhul komisjoni delegeeritud määrus nr 518/2014. Komisjoni 25. mai 2016. aasta suunised ebaausaid kaubandustavasid käsitleva direktiivi 2005/29/EÜ rakendamise/kohaldamise kohta, SWD(2016) 163 final, on kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_en.pdf, vt eelkõige lk 75–76.

⁽⁷¹⁾ Muud tegevused, mida e-kaubanduse direktiivis samuti kirjeldatakse, on 1) „pelk edastamine“, nagu teabe (mille annab teenuse saaja) edastamine või juurdepääsu pakkumine sidevõrgule (nt internetiühenduse pakkuja), ja 2) „vahemällu salvestamine“, nagu teabe edastamise tõhusamaks muutmine, nt paljudades andmebaasis, mis koopeerib alge serveri sisu, et tagada üleilmne katvus.

⁽⁷²⁾ Teatavad ettevõtjad tegelevad eri tegevusliikidega. Nad võivad osutada teabe talletamise teenust, kuid kaubelda ka enda nimel ja nad võivad osutada muid e-kaubandusega seotud teenuseid. Pädevad asutused peavad igal konkreetsel juhul alati kindlaks määrama, milliseid teenuseid osutavana tuleb ettevõtjat või veebisaiti käsitleda.

⁽⁷³⁾ E-kaubanduse direktiivi artikkel 14.

⁽⁷⁴⁾ Niivõrd kui sellist pakkumist tuleb pidada ebaseaduslikuks.

⁽⁷⁵⁾ Kohtuasjas C-324/09, L'Oréal vs. eBay selgitas Euroopa Kohus, et vastutusega seotud erandile toetumise tingimuste korral on oluline küsimus see, kas eBay teadis fakte või asjaolusid, millest ilmneb ebaseaduslik tegevus (vt punktid 120–123).

⁽⁷⁶⁾ E-kaubanduse direktiivi artikli 14 lõige 3 ja põhjendus 46.

⁽⁷⁷⁾ E-kaubanduse direktiivi artikli 14 lõige 3 ja põhjendus 47.

Praeguse õigusliku aluse kohaselt ei saa siiski liikmesriigid kehtestada internetiteenuste vahendajatele (nt näiteks teabe talletamise teenuse osutajatele) üldist kohustust sisu kontrollida ega üldist kohustust otsida aktiivselt ebaseaduslikule tegevusele osutavaid fakte või asjaolusid.

See tähendab näiteks, et riiklikud ametiasutused ei saa kehtestada sellistele vahendajatele üldist kohustust teha järelevalvet kogu oma internetiliikluse üle ja otsida märke, mis osutavad sellisele ebaseaduslikule tegevusele nagu nõuetele mittevastavate või ohtlike toodete pakkumine müügiks⁽⁷⁸⁾. Euroopa Liidu Kohus on seda täpsemalt selgitanud⁽⁷⁹⁾.

Üldise tooteohutuse direktiivi, määruse (EÜ) nr 765/2008 ja asjaomaste liidu ühtlustamisõigusaktide kohaldamisel põhineva turujärelevalve teostamisel kohaldatakse e-kaubanduse direktiivi sätteid juhul, kui ohtlike ja/või nõuetele mittevastavaid tooteid müüakse veebipõhise vahendusteenuse osutaja kaudu. Sõltumata veebipõhise vahendusteenuse osutaja vastu võetud meetmetest peaksid turujärelevalveasutused tegema turujärelevalvet üldise tooteohutuse direktiivi, määruse (EÜ) nr 765/2008 ja asjaomaste liidu ühtlustamisõigusaktide kohaldatavate sätete alusel ning keskenduma oma tegevuses ka tarneahelas osalejatele (üldise tooteohutuse direktiivi puhul näiteks vajaduse korral tootjale või levitajale)⁽⁸⁰⁾. Turujärelevalveasutused võivad hinnata, milline meede oleks kõige asjakohasem, eraldi igal üksikjuhtumil puhul ja pidades silmas proportsionaalsuse põhimõtet. Selles võetak arvesse muu hulgas riski taset, kui ettevõtja on tuvastatav, ja kiireloomulisust, kui asjaomase toote suhtes on varem meetmeid võetud⁽⁸¹⁾.

3.3.3. Postiteenuste osutajad

Postiteenuste direktiivis ei käsitleta piiratud ja keelatud kaupu. Liikmesriigid võivad siiski kehtestada postiteenuste osutamise suhtes tingimusi, et tagada vastavus sellistele olulistele nõuetele nagu võrgu turvalisus ohtlike kaupade transpordi puhul⁽⁸²⁾. Kuna postiteenistused peavad tagama nende kohaletoiemetatavate kirjade ja postipakkide konfidentsiaalsuse, ei vastuta nad põhimõtteliselt nende kohaletoiemetatava sisu eest. Ometi võivad postiteenuste osutajate tööd mõjutada tootekontrollid, sest toll võib avada ja kontrollida kolmandatest riikidest tellitud tooteid sisaldavaid pakke, mis läbivad tolliprotseduure⁽⁸³⁾.

B OSA. TURUJÄRELEVALVE PRAKTILISED ASPEKTID INTERNETIMÜÜGI KORRAL

Selles osas antakse peamiselt praegusele tavale tuginedes liikmesriikide ametiasutustele nõu ja esitatakse mõned näited nende toodete turujärelevalve kohta, mida pakutakse internetis müügiks tarbijatele ja teistele lõppkasutajatele Euroopa Liidus⁽⁸⁴⁾.

1. Turujärelevalve üldpõhimõtted

Liikmesriikide ametiasutused peavad turujärelevalvet teostades meeles pidama teatavaid üldpõhimõtteid, mida kohaldatakse nii tavapärase kui ka internetituru järelevalve suhtes.

⁽⁷⁸⁾ E-kaubanduse direktiivi artikkel 15.

⁽⁷⁹⁾ Vt näiteks kohtuasi C-70/10, SABAM vs. Scarlet ja C-360/10, SABAM vs. Netlog, milles Euroopa Kohus märkis, et e-kaubanduse direktiivi, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (autoriõiguse direktiiv) (EÜT L 167, 22.6.2001, lk 10) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (jõustamisdirektiiv) (ELT L 195, 2.6.2004, lk 16) tuleb lugeda koosmõjus ja tõlgendades kohaldatavate põhiõiguste kaitsest tulenevate nõuete valguses nii, et riikliku kohtu jaoks on välistatud teabe talletamise teenuse osutaja vastu sellise kohtumääruse väljastamine, millega nõutakse talt süsteemi paigaldamiseks selle teabe filtreerimiseks, mida tema teenuse kasutajad tema serverites talletavad, mida kohaldatakse mittediskrimineerivalt kõigi nende kasutajate suhtes ennetava meetmena täielikult tema kulul ja määramata ajaks, mis on selleks, et blokeerida autoriõigust rikkuvate failide kättesaadavaks tegemine, võimaline tuvastama sellised failid, mis sisaldavad muusika-, kinematograafilisi või audiovisuaalteoseid, mille intellektuaalomandi õigusi ettekirjutuse nõude esitaja väidab omavat.

⁽⁸⁰⁾ Vt üldise tooteohutuse direktiivi artikli 8 lõige 4.

⁽⁸¹⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 8 lõige 2 ja artikli 18 lõike 1 teine ja kolmas lõik. Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 18 lõige 4, artikli 19 lõige 1, artikli 20 lõige 2 ja artikkel 21.

⁽⁸²⁾ Postiteenuste direktiivi artikkel 9 ja artikli 2 punkt 19.

⁽⁸³⁾ Vt liidu tolliseadustiku artiklid 46, 188 ja 189.

⁽⁸⁴⁾ Mõnede ametiasutuste tavade kirjeldust vt uuringust „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online“ ja selle lisast: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ja <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

Proportsionaalsuse põhimõtte⁽⁸⁵⁾ nõuab, et ametiasutused võtaksid meetmeid, mis on proportsionaalsed tootest tuleneva ohu tõsidusega⁽⁸⁶⁾ ja/või nõuetele mittevastavuse raskusega⁽⁸⁷⁾. Ühtlasi tuleb nõuetekohaselt arvesse võtta ettevaatuspõhimõtet.

Peale selle peaks turujärelevalve olema suunatud eelkõige tarneahela kõige olulisematele osalejatele ja parandusmeetmete võtmist tuleks nõuda ennekõike neilt (kas tootjalt või importijalt), kes vastutavad toote liidu turule laskmise eest. See nõue tuleks esitada enne tarneahelas allpool asuva levitajaga tegelemist või sellega samal ajal.

Lisaks sellele peaksid eri liikmesriikide ametiasutused tegema tulemusliku turujärelevalve huvides koostööd⁽⁸⁸⁾. See on e-kaubanduse piiriulest iseloomu arvesse võttes eriti asjakohane.

2. Internetituru järelevalve strateegia ja kavandamine

Turujärelevalve tulemusliku korralduse tagamiseks on liikmesriikide ametiasutuste jaoks kasulik kehtestada internetis müügiks pakutavate toodete järelevalve strateegia, et tasakaalustada nende ülesanne teha järelevalvet mitmesuguste internetis müüdavate toodete üle kontrolli tegemiseks olemasolevate vahenditega. Kõnealuses strateegias tuleks sätestada järelevalvetegevuse prioriteetidid ja eraldada vastavalt vahendid. Strateegias tuleks arvesse võtta, et liikmesriikide ametiasutused võivad teostada nii ennetavat kui ka tagantjärele turujärelevalvet.

Ennetavat turujärelevalvet tehes kontrollivad ametiasutused teatavaid tootekategooriaid või ettevõtjaid omal algatusel ja riskidega seotud kriteeriumide alusel. Turujärelevalveasutused peaksid seadma esikohale kontrollid, mis on suunatud ettevõtjatele, kes põhjustavad asjaomase ametiasutuse jurisdiktsioonis kõige rohkem kahju.

Kui liikmesriikide ametiasutused teevad turujärelevalvet tagantjärele, toimub see pärast teabe saamist ohtlike ja nõuetele mittevastavate toodete internetis pakkumise kohta. Tagantjärele turujärelevalvet saab teha eri teabeallikaid kasutades. Tõhus viis on kontrollida, kas internetis müüakse ohtlike mittetoidukaupade ELi kiirhoiatussüsteemis teatatud tooteid⁽⁸⁹⁾. Muudest teabeallikatest võib sellel otstarbel kasutada ka Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) toodete ringlusest kõrvaldamist käsitlevat üleilmset portaali,⁽⁹⁰⁾ tarbijakaebusi ning teistelt asutustelt, ettevõtjatelt ja meediast saadud teavet.

3. Internetituru järelevalve korraldus

Internetis müüdavate toodete kontroll eeldab liikmesriikide ametiasutustelt mõningate konkreetsete praktiliste muudatuste tegemist tavapärasel turujärelevalve teostamise viisil.

Mõne liikmesriigi kogemuste kohaselt võib turujärelevalveasutuste olemasolevate vahendite tõhusat kasutamist toetada kesksete üksuste määramine internetis müüdavate ohtlike ja nõuetele mittevastavate toodete järelevalveks ja jälgimiseks⁽⁹¹⁾⁽⁹²⁾. Kui internetijärelevalve üksus on tuvastanud ohtlikud ja nõuetele mittevastavad tooted ja asjaomase ettevõtjad, saavad pädevad inspektorid võtta järelmeetmeid.

Ohtlike ja nõuetele mittevastavate toodete tõhusa tuvastamise tagamiseks peaks interneti-inspektoritel olema internetikeskkonda ja uurimisi puudutavad eriteadmised. Sellega seoses võib internetis müüdavate toodete turujärelevalvet käsitleva spetsiaalsete standardse töökorra ja suuniste väljatöötamine liikmesriigis:

— aidata järelevalveametnikel säilitada ja leida asjakohast teavet konkreetsete internetiuurimiste kohta ühes kohas ja struktuurselt;

⁽⁸⁵⁾ Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 18 lõike 4 ja üldise tooteohutuse direktiivi artikli 8 lõike 2 alusel.

⁽⁸⁶⁾ Üldise tooteohutuse direktiivi artikli 8 lõige 2.

⁽⁸⁷⁾ Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 18 lõige 4, artikli 19 lõige 1, artikli 20 lõige 2 ja artikkel 21.

⁽⁸⁸⁾ Määruse (EMÜ) nr 765/2008 artiklis 24 kohustatakse ametiasutusi taotluse korral abistama ning teavet ja dokumente vahetama. Vt ka kaupade siseturu eksperdirühma heakskiidetud dokument 2015-IMP-MSG-02rev03 „Market Surveillance and Conformity Assessment Policy“, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁸⁹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/trapex/index_en.htm.

⁽⁹⁰⁾ <http://globalrecalls.oecd.org/>.

⁽⁹¹⁾ Liikmesriikide tava: juhtumid 5 ja 6 uuringus „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online“ – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ja <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹²⁾ Sellised üksused võiksid näiteks turujärelevalvet ühtlustada, kontrollides samal ajal eri õigusaktidest tulenevaid nõudeid (nt tooteohutuse ja energiamärgistuse nõuded).

— suurendada oma tegevuse tõhusust⁽⁹³⁾.

Selle täienduseks peaksid liikmesriikide ametiasutused osalema koolituses ja vahetama koostöös Euroopa Komisjoniga teavet internetiuurimiste parima tava kohta.

Tooteohutust ja tarbijate majanduslike huvide jõustamist käsitlevate õigusaktide⁽⁹⁴⁾ täitmisega seotud internetiuurimistel on palju ühiseid omadusi. Need käsitlevad sageli sama liiki veebisaitide või isegi samu ettevõtjaid. Seetõttu võib mõlema valdkonna internetiuurimiste puhul osutada tõhusaks, kui neid viivad läbi samad keskuksused. See võib olla kasulik eelkõige siis, kui nende poliitikavaldkondade eest vastutab liikmesriigis sama ametiasutus – enamikus liikmesriikides on see praegu nii. Nende internetiuurimiste sarnasuste tõttu võivad ühes tarbijapoliitika valdkonnas koostatud juhised olla kasulikud ka teistes poliitikavaldkondades.

4. Internetiuurimiste erijooned ja -vajadused

Kui asjakohane internetituru järelevalve strateegia, kava ja korraldus on kehtestatud, viivad liikmesriigi ametiasutused internetiuurimisi tõhusamalt läbi. Internetiuurimiste läbiviimisel tuleb arvesse võtta mõningaid erijooni ja -vajadusi.

Üks olulisemaid erinevusi internetis ja tavapärastes tarneahelates läbiviidavate uurimiste vahel on ametiasutuste juurdepääs füüsilistele toodetele. Internetiuurimistes peavad ametiasutused kontrollima sellel veebisaidil olemasolevat teavet, kus toodet pakutakse müügiks, ja kui nõuetele vastavuse suhtes on kahtlusi, on neil vaja näidistoodet. Tavapärastes tarneahelates on ametiasutustel suhteliselt lihtsalt juurdepääs turustamisahelast pärit tootenäidistele. Internetis müüdavate toodetega nii ei ole. Kui konkreetset liikmesriigis on tootevarud kättesaadavad, võib näidiste võtmine olla lihtne. Kui aga tootevaru on kättesaadav ainult teises liikmesriigis, tuleks analüüsi jaoks näidiste saamiseks kasutada piiriülest koostööd või kokku leppida analüüsi tegemises seal, kus on tooted. Samuti on ametiasutustel vaja osta interneti teel tootenäidiseid ja liikmesriikide turujärelevalveasutused võiksid teha selleks kontrolloste – see annab turujärelevalveasutustele uurimises eelise saada näidiseid anonüümselt nagu tavaline klient⁽⁹⁵⁾.

Teine suur erinevus internetis ja tavapärastes tarneahelates läbiviidavate uurimiste vahel tuleneb probleemidest vastutavate ettevõtjate leidmisel, et nõuda neilt täpsemat teavet, võtta tootenäidiseid ja teha edasist turujärelevalvet. Kui teave ei ole hõlpsasti kättesaadav, võib internetis tooteid müügiks pakkuvate ettevõtjate leidmine olla internetiuurimise kõige keerulisem osa. Seetõttu peaksid turujärelevalveasutused kasutama kättesaadavaid vahendeid, et taotleda asjaomastest teabeallikatest, sealhulgas internetiteenuse osutajatelt, domeeninimede registritest,⁽⁹⁶⁾ makseteenuse osutajatelt, vahendajatelt (nt platvormid) ja tellimuste täitmise teenuse osutajatelt, ettevõtjate kindlakstegemiseks vajalikke andmeid.

Kui turujärelevalveasutused üritavad konkreetse ettevõtja kohta andmeid saada, peavad nad võtma arvesse isikuandmete kaitse eeskirju (vt andmekaitse direktiiv⁽⁹⁷⁾ ning alates 25. maist 2018 isikuandmete kaitse üldmäärus⁽⁹⁸⁾ ja e-privatsuse direktiiv)⁽⁹⁹⁾. Riiklikud ametiasutused peavad täitma kohaldatavaid eeskirju ja seetõttu on soovitatav, et selliseid protsesse kontrollivad pädevad riiklikud andmekaitse järelevalveasutused⁽¹⁰⁰⁾.

⁽⁹³⁾ Liikmesriikide tava: juhtumid 3 ja 4 uuringus „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online“ – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ja <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹⁴⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumer_rights/index_en.htm.

⁽⁹⁵⁾ Liikmesriikide tava: juhtum 11 uuringus „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online“ – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ja <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹⁶⁾ Domeeninimede registrite loetelu on kättesaadav aadressil <http://www.iana.org/domains/root/db>.

⁽⁹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (andmekaitse direktiiv) (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽⁹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽⁹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

⁽¹⁰⁰⁾ Tuleb märkida, et käesoleva dokumendi eesmärk ei ole käsitleda ammendavalt kõiki liidu õigusest tulenevaid asjakohaseid andmekaitse nõudeid.

Liikmesriikide ametiasutustel võib olla vaja koguda internetiuurimiste ajal asjakohaseid tõendeid ohtlike ja nõuetele mittevastavate toodete kohta. Tõendite kogumise meetodite puhul tuleks arvesse võtta, et internetis olevat teavet võib hetkega muuta ja selle internetist eemaldada. Erinevad kättesaadavad tehnilised vahendid võivad tagada, et internetiuurimisega seotud tõendid registreeritakse ja talletatakse nõuetekohaselt ning neid saab kasutada kõikides menetlustes, mis võivad järgneda.

5. Internetis müüdavate toodetega seotud parandusmeetmed

Liikmesriikide ametiasutused peavad võtma internetis müüdavate ohtlike ja nõuetele mittevastavate toodete suhtes parandusmeetmeid. Piiriülestes olukordades võib selleks olla vaja, et koostööd teeksid muud kui asjaomase liikmesriigi ametiasutused.

5.1. Ettevõtja asukohast sõltuvad parandusmeetmed

Riiklike turujärelevalveasutuste täitevolitused piirduvad nende jurisdiktsiooniga. Seetõttu erinevad riiklike ametiasutuste parandusmeetmete võtmise võimalused ja meetmete tulemuslikkus olenevalt ettevõtja asukohast. Selles punktis kirjeldatakse, milliseid meetmeid liikmesriikide ametiasutused saavad võtta olenevalt ohtlike ja nõuetele mittevastavaid tooteid tarniva kindlakstehtud ettevõtja asukohast ning kuidas ametiasutused saavad koostööd teha.

5.1.1. Kui ettevõtja asub ametiasutuse jurisdiktsioonis

Kui ettevõtja asub ametiasutuse jurisdiktsioonis, saab ametiasutus võtta oma pädevuse kohaseid meetmeid. Pärast ettevõtja kindlakstegemist võib ametiasutus nõuda temalt dokumente, mis võivad tõendada nõuetele vastavust (nt ELi vastavusdeklaratsioon, asjakohased tehnilised dokumendid, katsearuanded jne), ja võtta vajaduse korral parandusmeetmeid ⁽¹⁰¹⁾.

5.1.2. Kui ettevõtja asub ELis, kuid väljaspool ametiasutuse jurisdiktsiooni

Kui internetijärelevalve näitab, et ohtlike või nõuetele mittevastavaid tooteid pakub internetis müügiks internetikaupleja, kes asub ELis, kuid väljaspool uurimist läbiviiva ametiasutuse jurisdiktsiooni, peaksid riiklikud asutused võtma kõigepealt asjaomase ettevõtjaga otse ühendust, et saada uurimise jaoks vajalikku teavet või nõuda mittevastavuse tuvastamise järel parandusmeetmete võtmist ⁽¹⁰²⁾.

Kui ettevõtja ei tee koostööd, soovitatakse riiklikul ametiasutusel kasutada piiriülest koostööd järgmisel viisil ⁽¹⁰³⁾:

- kui riigi A turujärelevalveasutus vajab riigis B asuvalt ettevõtjalt teavet vastavushindamise läbiviimiseks ja ettevõtja ei vasta dokumentide esitamise taotlusele, võib riigi A turujärelevalveasutus paluda abi riigi B turujärelevalveasutuselt ⁽¹⁰⁴⁾;
- kui ettevõtja ei võta vabatahtlikult parandusmeetmeid, võib riigi A turujärelevalveasutus ⁽¹⁰⁵⁾ i) võtta selle ametiasutuse jurisdiktsioonis internetis kättesaadavaks tehtud toodete suhtes sunnimeetmeid hoolimata sellest, et ettevõtja asub riigis B, ⁽¹⁰⁶⁾ ja ii) teatada vajaduse korral meetmetest üleeuroopalise turujärelevalve info- ja teavitussüsteemi (ICSMS) ⁽¹⁰⁷⁾/ühenduse kiire teabevahetuse süsteemi (RAPEX) kaudu. Teiste liikmesriikide turujärelevalveasutustelt oodatakse järelmeetmete võtmist ja neist RAPEXi ja/või kaitsesklausli menetluse kaudu teatamist ning riigi B turujärelevalveasutuselt oodatakse eelkõige, et ta võtaks ühendust tootjaga/ELi importijaga ja nõuaks seoses asjaomaste toodetega parandusmeetmete võtmist ⁽¹⁰⁸⁾.

⁽¹⁰¹⁾ Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 19 lõige 1 ja artikkel 21.

⁽¹⁰²⁾ Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 19 lõikes 2 on sätestatud, et turujärelevalveasutused teevad koostööd ettevõtjatega meetmete osas, mis võivad vältida või vähendada kõnealuste ettevõtjate poolt kättesaadavaks tehtud toodetest tulenevat ohtu. Otsuse nr 768/2008/EÜ näidisartikli R2 lõige 8, näidisartikli R4 lõige 7 ja näidisartikli R5 lõige 4 hõlmavad asjaomaste ettevõtjate kohustust võtta parandusmeetmeid, et viia nõuetele vastavusse tooted, mida nad peavad või mida neil on põhjust pidada kohaldatavale liidu ühtlustamisõigusaktile mittevastavaks. Peale selle peab ettevõtja vastavalt otsuse nr 768/2008/EÜ näidisartikliga R31 kooskõlastatud valdkondlikule õigusaktile tagama, et kõigi asjaomaste tema poolt ELi turul kättesaadavaks tehtud toodete suhtes võetakse kõik vajalikud parandusmeetmed.

⁽¹⁰³⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹⁰⁴⁾ Sellise vastastikuse abi õiguslik alus on sätestatud määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 24 lõikes 2.

⁽¹⁰⁵⁾ Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 19 lõige 3; otsuse nr 768/2008/EÜ näidisartikli R31 lõikega 4 vastavusse viidud valdkondlikud õigusaktid.

⁽¹⁰⁶⁾ See ei piira võimalust võtta samal ajal meetmeid tema enda riigis asuvate levitajate suhtes, et võimaldada tegeleda tegelikult tema territooriumil asuvate ettevõtjatega.

⁽¹⁰⁷⁾ <https://webgate.ec.europa.eu/icsms/>.

⁽¹⁰⁸⁾ Vastavalt üldise tooteohutuse direktiivi artiklile 12 ja määruse (EMÜ) nr 765/2008 artiklile 22 ning vastavalt otsuse näidisartikli R31 lõigetega 6 ja 8 kooskõlastatud valdkondlikes õigusaktides või sätetes esitatud liidu kaitsemenetlusele.

Komisjon hõlbustab seda koostööd, andes piiriülese koostöö vajaduse korral asjaomaste liikmesriikide ametiasutuste kontaktnimekirja ⁽¹⁰⁹⁾.

5.1.3. Kui ettevõtja asub väljaspool ELi

Kui ettevõtja asub väljaspool ELi, on liikmesriikide ametiasutustel teatavad võimalused nende vastu meetmete võtmiseks. Kõnealuseid ettevõtjaid tuleks teavitada, et internetis ELi klientidele müügiks pakutavad tooted peavad vastama liidu nõuetele. Samuti tuleks neid teavitada nende kohustustest ja neilt tuleks nõuda mittevastavuse kõrvaldamist. Liikmesriigid võivad vajaduse korral blokeerida ohtlikke või nõuetele mittevastavaid tooteid pakkuvad veebilehed. Selleks võimaldavad liikmesriikidel erimeetmeid võtta eelkõige üldise tooteohutuse direktiivi artikli 8 lõike 1 punktid d ja e. Samamoodi võivad turujärelevalveasutused võtta vastavalt määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 16 lõikele 2 vajalikke meetmeid, et tooteid turult kõrvaldada, nende turul kättesaadavaks tegemine keelata või nende kättesaadavust piirata.

Selliste juhtumite lahendamisel võib abi olla koostööst teiste jurisdiktsioonide ametiasutustega. Seetõttu julgustatakse liikmesriike tegema koostööd kolmandate riikide pädevate asutustega. Liikmesriike kutsutakse komisjoni sellisest koostööst teavitama. See on eriti tähtis küsimustes, mille puhul võib olla vaja liidu tasandil koordineeritud lähenemisviisi, et hõlbustada koostööd uurimistes, mis käsitlevad ELi tarbijatele ja teistele lõppkasutajatele internetis müügiks pakutavate toodete ohutust ja nõuetele vastavust. Liikmesriigid peaksid märkima kiirhoiatussüsteemi kaudu ohtlike toodete kohta edastatavates teadetes, kas toodet müüdi internetis kolmandast riigist ja millise veebipoe või -platvormi kaudu seda müüdi.

Spetsiaalne tooteohutuse valdkonna rahvusvahelise koostöö raamistik on juba olemas Hiinaga seotud RAPEXi teadete süsteemi (RAPEX-Hiina) näol, mis on sisse seatud Euroopa Komisjoni talituste ja Hiina kvaliteedikontrolli, inspekteerimise ja karantiini peavalitsuse (Chinese General Administration of Quality Supervision, Inspection and Quarantine (AQSIQ)) vahel ⁽¹¹⁰⁾.

Kui internetis müügiks pakutavad tooted sisenevad ELi kolmandatest riikidest, peaksid ka turujärelevalveasutused ja toll püüdma teha koostööd, et kontrollida ja peatada toodete saadeti piiril ⁽¹¹¹⁾ ⁽¹¹²⁾. See on väga oluline juhul, kui saadeti saabub väljastpoolt ELi otse ELi kliendile ja kui ELis ei ole ühtegi asjaomast ettevõtjat.

5.2. Internetis müüdavate toodetega seotud parandusmeetmed

Kui tooteid pakutakse müügiks internetis, võib liikmesriigi õigus teatavatel juhtudel lubada turujärelevalveasutustel nõuda veebipõhise vahendusteenuse osutajatelt (nt sellised teabe talletamise teenuste osutajad nagu veebiplatvormid) konkreetsete parandusmeetmete võtmist, et eemaldada nende veebisaidilt nõuetele mittevastavaid ja ohtlikke tooteid puudutav teave või keelata juurdepääs sellisele teabele. Sii kuuluvad juhtumid, kus müüjad asuvad väljaspool ELi. Seda nimetatakse teavitamise ja meetmete mehhanismiks ⁽¹¹³⁾.

Kuigi e-kaubanduse direktiivis ei ole seda menetlust eraldi sätestatud, võib seda pidada direktiivi aluseks, kui tegemist on direktiivi artikli 14 lõikes 1 sätestatud vastutusest vabastamise tingimustega seoses teadlikkusega teabest ja selle järgneva

⁽¹⁰⁹⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12802/attachments/1/translations/en/renditions/native>,
<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12803/attachments/1/translations/en/renditions/native>,
http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/index_en.htm.

⁽¹¹⁰⁾ RAPEX-Hiina võimaldab edastada ELi ja Hiina tooteohutusega tegelevate asutuste vahel korrapäraselt ja kiiresti andmeid ohtlike ja nõuetele mittevastavate toodete kohta. Komisjon pakub Hiina ametiasutustele teavet nende Hiinast pärit ohtlike tarbekaupade kohta, millest liikmesriigid on ühenduse kiire teabevahetuse süsteemi (RAPEX) kaudu teatanud. Hiina ametiasutused uurivad neid teateid ja võtavad võimaluse korral nende toodete suhtes meetmeid, millega on võimalik nende edasist ekspordi ELi tõkestada või piirata.

⁽¹¹¹⁾ Määruse (EÜ) nr 765/2008 artikkel 27.

⁽¹¹²⁾ Lisateave koostöö kohta tolliga on esitatud komisjoni teatises C(2016)1958 final „Sinine raamat ELi toote-eeskirjade rakendamise kohta 2016“ ja dokumendis „Impordikontrolli suunised tooteohutuse ja nõuetele vastavuse valdkonnas“, mis on kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/info_docs/customs/product_safety/guidelines_en.pdf.

⁽¹¹³⁾ Vt komisjoni 25. mai 2016. aasta teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Veebiplatvormid ja digitaalne ühtne turg Euroopa võimalused ja probleemid“, mis on kättesaadav aadressil <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0288>.

kõrvaldamise või sellele juurdepääsu keelamisega. Turujärelevalveasutustele tuleks anda volitused ja vahendid neid teavitamise ja meetmete mehhanisme otse kasutada või seada sisse koostöö oma riiklike ametiasutustega, kelle pädevuses on e-kaubanduse direktiivi rakendamine⁽¹¹⁴⁾.

Kui vahendaja soovib kasutada e-kaubanduse direktiivi artikli 14 lõike 1 kohast vastutusest vabastamist, on asjaomane internetipõhine vahendaja kohustatud tegutsema kiiresti, et kõrvaldada ebaseaduslik teave või keelata sellele juurdepääs, kui teda on teavitatud näiteks ohtlikust või nõuetele mittevastavast tootest⁽¹¹⁵⁾. Selleks peaksid teateid esitavad ametiasutused andma piisavalt teavet, et vahendusteenuse osutajad saaksid asjaomase ebaseadusliku teabe mõistlikult kindlaks teha.

Samuti, kuigi e-kaubanduse direktiivi artikli 15 lõige 1 keelab kehtestada üldist kohustust jälgida teavet või otsida ebaseaduslikku tegevust näitavaid fakte ja asjaolusid, on selles artiklis sätestatud, et liikmesriigid võivad kehtestada vahendajatele kohustuse kiiresti teatada pädevatele asutustele nende teenuse saajate väidetavalt ebaseaduslikust tegevusest või pakutavast teabest. Samuti võib vahendajatel olla kohustus edastada pädevatele asutustele nende taotluse põhjal teavet, mis võimaldab tuvastada nende teenuse saajad, kellega teenuseosutajal on talletamise kohta lepingud.

Selleks et aidata vahendajatel tulemuslikult reageerida ja eemaldada teave ohtlike või nõuetele mittevastavate toodete müügipakkumise kohta oma veebisaidilt, on soovitatav, et liikmesriikide ametiasutused looksid tihedad kontaktid, mis võimaldavad vastata kiiresti peamistele vahendajatele, kes pakuvad internetis müüdavate toodete jaoks teabe talletamise teenuseid.

Lisaks teavitamise ja meetmete mehhanismile, mis võib olla ette nähtud liikmesriigi õigusega, võivad mõned ELi turujärelevalveasutused oma asjaomaste riiklike õigusraamistike piires teatavaid veebisaite ka blokeerida ja maha võtta.

Seoses tooteohutuse haldamise eritunnustega e-kaubanduses tuleb märkida, et internetiostude puhul on eeliseks tarbijate lihtne tuvastamine, sest nende kontaktandmed tehakse internetis ostu tegemisel kättesaadavaks. See tähendab, et asjaomased ettevõtjad võivad jõuda klientideni palju tulemuslikumalt, kui peaks olema vaja võtta parandusmeetmeid, näiteks kohaldada toote tagasinõudmist⁽¹¹⁶⁾.

C OSA. TARBIJATE JA ETTEVÕTJATE TEADLIKKUSE SUURENDAMINE INTERNETIS MÜÜDAVATE TOODETE OHUTUSEST JA NÕUETELE VASTAVUSEST

Selles osas esitatakse liikmesriikide ametiasutustele parim tava seoses tarbijate ja ettevõtjate teadlikkuse suurendamisega probleemide kohta, mida tekitavad internetis müüdavate ohtlikud ja nõuetele mittevastavad tooted.

1. Tarbijate teadlikkuse suurendamine

Üks viis, kuidas vältida tarbijate kokkupuudet internetist ostetud toodetest tulenevate tervise-, turva- ja muude ohtudega, on suurendada nende teadlikkust internetiostude kohta ja anda neile võimalus teadlikumate otsuste tegemiseks.

Ametiasutustel soovitatakse parandada tarbijakaitset, täiendades oma järelevalve- ja täitmistevõimet tarbijatele suunatud teavitustegevusega.

Ametiasutused võiksid töötada välja tarbijatega suhtlemise ja nende teavitamise töövahendi, lähtudes eeldusest, et tarbijad loodavad üldiselt, et tooted, mida nad internetis ostavad, on ohutud ja vastavad asjakohastele normidele. Tarbijad ei näe otsekohe internetist ostmisega seotud võimalikke ohte⁽¹¹⁷⁾.

Selles peatükis püütakse käsitleda kaht olulist aspekti seoses tarbijate teadlikkuse suurendamisega: mida oleks tarbijatel kasulik teada ja kuidas saavad liikmesriikide ametiasutused tarbijaid teavitada. Neid soovitusi saab kasutada võimalikes tarbijatele suunatud teavituskampaaniates.

⁽¹¹⁴⁾ Nende kohustuste lähemad üksikasjad on esitatud komisjoni talituste töödokumendis „Internetipõhised teenused, sealhulgas e-kaubandus, ühtsel turul“, lk 30, http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/docs/communication2012/SEC2011_1641_en.pdf.

⁽¹¹⁵⁾ Teade väidetavalt ebaseadusliku tegevuse kohta võib osutada ebatäpseks, [kuid] tegemist on siiski asjaoluga, mida siseriiklik kohus peab arvestama, hinnates seda, kas ettevõtjale nii edastatud teavet arvestades oli tal tegelikult teave faktide ja asjaolude kohta, mille põhjal kohusetundlik ettevõtja oleks pidanud järeltada, et tegemist on seadusvastasusega – kohtuasi C-324/09, L'Oréal SA jt vs. eBay International AG jt, punkt 122.

⁽¹¹⁶⁾ Arvesse tuleb võtta andmekaitse nõudeid.

⁽¹¹⁷⁾ Vt näiteks „The consumer perspective regarding product safety for online purchases“, NVWA 2016, mida kajastatakse OECD (2016) dokumendis „Online Product Safety: Trends and Challenges“, OECD Digital Economy Papers, nr 261, OECD Publishing, Pariis. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/5j1nb5q93jlt-en>.

1.1. **Mida on tarbijatel kasulik teada?**

Tooteohutuse ja nõuetele vastavuse seisukohast võivad liikmesriikide ametiasutused võtta meetmeid, mis tagavad, et tarbijad on tarbekaupade internetimüügi valdkonnas teavitatud vähemalt järgmistest olulistest aspektidest:

- tarbekaupade (mida pakutakse nii internetis kui ka tavapärastes poodides) suhtes kohaldatakse mitmesuguseid õiguslikke nõudeid, mille eesmärk on tagada, et tooted ei kujuta endast ohtu tarbijate tervisele või turvalisusele või muud ohtu;
- tarbijaid tuleks internetiostude tegemisel kutsuda üles kontrollima, kas on olemas nõutav teave toote kohta, näiteks hoiatused ja teave jälgitavuse kohta (nt tootja ja vajaduse korral ka importija aadress ja kontaktandmed) ⁽¹¹⁸⁾;
- ELi liikmesriikide turujärelevalveasutused vastutavad turujärelevalve ülesannete raames selle tagamise eest, et müügiks pakutavad tooted on ohutud ja vastavad kohaldatavatele nõuetele;
- internetis ohtlike toodete ostmise riskide vähendamiseks võiksid tarbijad teha järgmist:
 - kontrollida näiteks RAPEXi veebisaidilt, ⁽¹¹⁹⁾ Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) toodete tagasinõudmist käsitlevast portaalist ⁽¹²⁰⁾ või riiklikest toodete tagasinõudmiste nimekirjadest, kas toote suhtes, mida nad soovivad osta, on kohaldatud piiravaid meetmeid (nt toote tagasinõudmist);
 - kontrollida üle internetimüügiga tegeleja esitatud teabe, võrreldes seda tootja veebisaidil esitatud teabega ⁽¹²¹⁾;
 - võtta ühendust müüjaga või veebisaidiga, et proovida välja uurida, kas toode vastab asjakohastele ELi nõuetele;
- tarbijad peaksid olema teavitatud võimalikest vahenditest, mida saab kasutada kaebuste esitamiseks ja internetis ostetud toodete ohutusega seotud probleemidest või muudest mittevastavuse küsimustest ametiasutustele teatamiseks. Samuti peaksid nad olema teavitatud oma õigustest tarbijatena toote tagasinõudmisel.

Üksikasjalikumalt valdkondlikku teavet võib pakkuda nende tootekategooriate kohta, mille puhul esineb suurema tõenäosusega tõsisid ohte, õnnetusi ja vigastusi ⁽¹²²⁾.

1.2. **Kuidas peaksid liikmesriigid teavitama tarbijaid tooteohutuse aspektidest, millega tuleks internetis ostmisel arvestada?**

Selles punktis kirjeldatakse konkreetseid tarbijate teavitamise vahendeid ja parimaid tavasid, mida mitu liikmesriiki juba kasutavad, et pakkuda tarbijatele teavet tooteohutuse kohta internetis.

1.2.1. *Ametiasutuste veebisaidid*

Ametiasutuste veebisaidid võiksid pakkuda kokkuvõtlikku ja ajakohast teavet tooteohutust käsitlevate õigusaktide, tarbijate õiguste ning ettevõtjate õiguste ja kohustuste kohta. Nendel veebisaitidel võiks olla kindel koht, kus tarbijad saaksid esitada internetis müüdavate toodete ohutust ja/või mittevastavust käsitlevaid kaebusi.

⁽¹¹⁸⁾ Sellega seoses vt ka komisjoni 25. mai 2016. aasta suunised ebaausaid kaubandustavasid käsitleva direktiivi 2005/29/EÜ rakendamise/kohaldamise kohta, SWD(2016) 163 final, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_en.pdf, eelkõige lk 74 toote ohutusega seotud hoiatuste kohta. Vt nt ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta direktiivi 2009/48/EÜ (mänguasjade ohutuse kohta) artikli 11 lõige 2 (ELT L 170, 30.6.2009, lk 1).

⁽¹¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.search.

⁽¹²⁰⁾ <http://globalrecalls.oecd.org/>.

⁽¹²¹⁾ Internetimüügiga tegelejad ja tootjad ei ole alati samad üksused. Internetimüügiga tegelejad võivad osta tooteid tootjalt ja müüa neid selleks mõeldud veebisaidil (või vahendaja/teabe talletamise teenuse osutaja kaudu). Ometi on võimalik ka see, et tootja valmistab tooteid ja müüb neid ise oma spetsiaalses veebipoes.

⁽¹²²⁾ Vt näiteks <http://www.electricalsafetyfirst.org.uk/mediafile/100129855/Buying-Electrical-Goods-Online-A5-Leaflet-2014.pdf>.

1.2.2. Meedia ja teadlikkuse suurendamise kampaaniate kasutamine

Ametiasutused võiksid kasutada tarbijatele oluliste sõnumite tutvustamisel meediat ja interneti. Suurele sihtrühmale sõnumite edastamiseks võib kasutada selliseid kanaleid nagu oma kindla koha leidnud telesaated, spetsiaalsed veebisaidid, trükimeedia, sealhulgas tarbijajakirjad.

Kui tooteohutusega seotud probleeme kajastatakse oluliste uudiste all, võtavad ajakirjanikud sageli ametiasutustega kommentaaride ja intervjuude saamiseks ühendust. See võib anda ametiasutustele võimaluse juhtida tarbijate tähelepanu peamistele probleemidele seoses internetis toodete ostmisega ⁽¹²³⁾.

Ametiasutusi kutsutakse ka korraldama teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, sealhulgas sotsiaalmeedias, mis keskenduvad internetis müüdavate toodete ohutusele ja nõuetele vastavusele. Ametiasutused võiksid esitada muu hulgas teavet aspektide kohta, mida tuleb internetis oste tehes arvesse võtta.

1.2.3. Tarbijakaebuste esitamise süsteemid

Tarbijakaebuste esitamise süsteemid on turujärelevalveasutuste jaoks tähtsad, sest need toovad esile ohtlikud ja nõuetele mittevastavad tooted, aga ka tarbijate mured ja vajadused ⁽¹²⁴⁾. Kaebused on hea teabeallikas järelevalve ning tarbijate teavitamise tegevuse kavandamisel. Riiklikud ametiasutused võiksid anda tarbijatele selget teavet järgmistes küsimustes: a) millal kaebus esitada, b) kuidas kaebus esitada ja c) milline ametiasutus vastutab kaebuse käsitlemise eest.

Liikmesriigid võiksid tagada, et internetis on kättesaadavad internetis müüdavate ohtlike ja nõuetele mittevastavate toodete kohta tarbijakaebuste esitamise süsteemid, võttes arvesse komisjoni soovitud tarbijakaebuste ja -päringute liigitamise ning nendest teatamise ühtlustatud metoodika kasutamise kohta ⁽¹²⁵⁾.

2. Ettevõtjate teadlikkuse suurendamine

Kuigi ettevõtjad vastutavad ELi eeskirjade järgimise eest, aitab ettevõtjate teadlikkuse suurendamine nõuete kohta, mida nad peavad täitma, tagada, et tarbijateni jõuavad ohutud ja nõuetele vastavad tooted. Kohaldatavaid eeskirju käsitleva teabe kättesaadavus soodustab üldiselt ohutumate toodete olemasolu turul, sest see mõjutab ja suurendab ettevõtja nõuetele vastavat käitumist. Nõuetele vastavus pakub ettevõtjatele palju eeliseid; see edendab nende vahendite tõhusat kasutamist, säästes parandusmeetmetega seotud kulusid ja vältides mainekahju.

Ettevõtjate teadlikkuse suurendamine algab tavaliselt neile lihtsa juurdepääsu andmisest põhiteabele kohaldatavate nõuete ja nõuete täitmise viiside kohta. Tõhususe huvides võib teavet anda konkreetsete sektorite või toodete kohta. Sellega seoses võib internetikeskkonnale kohandada klassikalisi teavituskampaaniaid, ohutuse ja nõuetele vastavusega seotud seminare jne ⁽¹²⁶⁾.

Ettevõtjaid saab teavitada ka neile suunatud erisuuniste kaudu. Sellistes suunistes võiks rõhutada kasulikku teavet selle kohta, kuidas müüa internetis ohutuid ja nõuetele vastavaid kaupu konkreetsetes valdkonnas, milliseid nõudeid tuleb täita ja milline on internetiettevõtjate vastutus. Esile võib ka tuua karistused ja sanktsioonid, mida internetiettevõtjatele võidakse kohaldatavate õigusaktide eiramise korral määrata ⁽¹²⁷⁾.

⁽¹²³⁾ Liikmesriikide tavaliselt meedia kasutamise kohta tarbijate teavitamisel kirjeldatakse uuringu „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online“ juhtum 12 – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ja <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹²⁴⁾ Liikmesriikide tava: juhtum 9 uuringus „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online“ – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ja <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹²⁵⁾ K(2010) 3021 (lõplik), http://ec.europa.eu/consumers/archive/strategy/docs/consumer-complaint-recommendation_en.pdf.

⁽¹²⁶⁾ Liikmesriikide tava: juhtum 16 uuringus „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online“ – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ja <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹²⁷⁾ Tava: juhtum 17 uuringus „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online“ – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ja <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

Kuna ELi turul kättesaadavad tarbekaubad tulevad ka väljastpoolt ELi, on oluline jõuda välismaal tegutsevate ettevõtjateni, nt väljaspool ELi asuvate veebipoodideni. Selleks võiks näiteks tagada, et ELi ettevõtjate jaoks koostatud teave on kättesaadav ja seda reklaamitakse väljaspool ELi asuvatele ettevõtjatele näiteks messidel ning asjaomaste kaubanduskodade, kaubanduse edendamise ja teabekeskuste ning kohalike ametiasutuste jaoks, kes saavad teavitada ettevõtjaid kolmandates riikides.

Koostöö veebiplatvormidega võib olla kasulik asjakohase teabe levitamisel/edastamisel ettevõtjatele, kes pakuvad oma platvormidel ELi tarbijatele tarbekaupu.

Peale selle võiks peamistes partnerriikides pakkuda liidu tasandi seminare, mida ideaalis koordineeritakse ja korraldatakse koostöös kohalike ametiasutustega, et paremini tagada teabe jõudmine õigete ettevõtjateni. Kasulik võib olla ka importijate erikoolitus.
